

AFİFE JALE (1902 – 1941)

Afife Jale, Hidayet Bey ve Methiye Hanım'ın kızları olarak 1902'de Kadıköy'de dünyaya geldi. Darülbedayi'nin açtığı tiyatro kursunun sınavını 1918'de kazanarak, on altı yaşında kuruma kabul edildi.

O yıllarda, Müslüman kadınlar, sadece kadınlar için sahnelenen oyunlara gidebiliyor ya da kadınlar için ayrılmış bölümlerde oturabiliyorlardı. Türk tiyatrosunun varlığı ve gelişimi için iyi Türkçe konuşan kadınların gerekliliği uzun yıllardır tartışılan bir konuydu. Afife Jale o dönemde bu gereklilik için yapılan düzenlemenin ardından kuruma kabul edilen beş Müslüman kız öğrenciden biriydi. Tahsin Nahit Bey'in Fransızcadan çevirdiği 'Rakibe' isimli oyunun "Leyla" karakteri için bir yıla yakın prova yaptı ancak Darülbedayi kendisine halka açık gösterilerde sahneye çıkmasına izin vermeyince maaşını almayı reddederek kurumdan ayrıldı.

Afife Jale'nin Türk ve Müslüman kimliğini gizlemeden ilk sahneye çıkışı, ilk gösterimi Kadıköy Apollon Sineması'nda yapılacak olan Hüseyin Suat'ın "Yamalar" adlı oyunuyla oldu. Bir önceki sezonda "Emel" rolünü oynayan oyuncunun yurt dışında olması nedeniyle rol Afife Hanım'a teklif edildi ve kendisi sahneye "Jale" takma adıyla çıktı. O tarihten itibaren de "Afife Jale" olarak tanındı.

Bu oyunun sahnelenmesinden bir hafta sonra Reşat Rıdvan Bey'in adapte ettiği "Tatlı Sır" oyunundaki "Neyir" rolüyle Kadıköy Tiyatrosu'nda sahneye çıktı. Ancak aynı gece dönemin Kadıköy Polis Başkomiseri tarafından "Adab-ı İslamiyye'ye mugayir hareket etmek" suçundan tutuklanmak istendi. Afife Jale kaçtı. Üçüncü hafta sahneye çıktığında oyun tekrar polis baskınına uğrayınca tekrar kaçmak zorunda kaldı. Takip eden dönemlerde bazı özel izinlerle sahneye çıkabilse de karakol ve tiyatro arasındaki gidip gelmeleri sürdü. Sonunda kadrodan çıkarıldı.

Sürekli yaşadığı baskı ve tutuklanma korkusu dayanamadığı baş ağrılarına neden olmuştu. Doktorunun bu şikayetlerini morfinle tedavi etme yoluna gitmesi, morfin bağımlılığı ile sonuçlandı.

1928'de gittiği Hafız Burhan konserinde ünlü besteci Selahattin Pınar ile tanıştı ve besteciyle bir yıl sonra da evlendi. Selahattin Pınar'ın "Nereden Sevdim O Zalim Kadını" adlı şarkısını Afife Jale için bestelediği bilinmektedir. Besteci eşinin sahneye dönmesini desteklese de bağımlılık sorunları onun tekrar oyunculuk yapmasına engel oldu. Birkaç yıl içinde boşandılar.

Afife Jale, iki uzun dönem, bağımlılık sorununun tedavi edilmesi amacıyla Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde tedavi gördü, ancak bu tedaviler sonuç vermedi. Son olarak 1941'de hastaneye yatan oyuncu, bağımlıların tedavi edildiği koşušta 24 Temmuz 1941'de hayatını kaybetti.

Afife Jale, Müslüman Türk kadınların tiyatro sahnesinde yer almasına öncülük etmiş ve bu nedenle de Türk tiyatrosunun sembol ismi olmuştur.

